

Uredništvo: ulica ... Asiškega št. 20, I. nadstropje ... Telefon uredništva in uprave št. 11-57.

EDINOST

Posamezne številke v Trstu in okolici po 20 cent. — Oglasi se računajo v širskosti ene kolone (72 mm) — Oglasi trgovcev in obrtnikov mm po 40 cent.

Asimilacija? — In posledice?

Asimilacija, raznarodovanje drugorodnih manjšin v kraljevini italijanski njihovo telesno in duševno zlitje s političnim narodom Italije: to je danes velika pesem, ki se razlega od severne meje do najjužnejše točke te naše države. Prepevajo jo v velikem zboru vsi, ki so uverjeni, da so tudi oni poklicani za sodelovanje na velikem delu za veliko bodočnost Italije in njenega naroda.

Prečiti teh stikov. Nasilni napor za asimilacijo bodo mogli imeti tu pa tam nekaj uspehov in odkrhniti kak drobec od te narodne skupnosti; celotno pa ostanejo taki napori — brez upa do zaželjenega uspeha.

življenju. Povod za to njeno javno izpoved je dal, dogodek, ki se je odigral pred nekoliko dnevi v Bologni. Tam so namreč prinesli v bolnišnico nekega Antona. Governatorija. Do tu nič čudnega. Povsem čudna pa je postala vsa stvar, ko so med njegovimi listinami našli popolnoma pravilno sestavljen in izdati smrtni list na njegovo lastno ime. Čim je ta novica prišla v Modeno, je vzbudila precej pozornosti, ker se v Modeni na potujočega trgovca Governatorija še dobro spominjajo, predvsem radi njegove žene, ki je znana operetna pevka.

Radi tega je za debato o mandatih napovedana najostrejša opozicija demokratov in zemljoradnikov, ki bi se mogla prav lahko spremeniti v obstrukcijo in bi pozicijo vlade zelo oslabil.

mandati. Med drugimi so se proti volitvam pritožili tudi demokratje mariborskega ter ljubljansko-novomeškega okrožja, kjer sta, kakor znano, propadla nositelja demokratskih kandidatnih list dr. Zerjav in dr. Krukovec, toda njihove pritožbe so bile zavrnjene in so sedaj volitve v Sloveniji definitivno potrjene.

Italija
Mussoolini in De Stefanu v Milano
RIM, 12. Drevi ob 20. bosta odpotovala v Milan Mussolini in finančni minister De Stefanu. ki bo jutri govoril v gledališču "Scala" o finančnem položaju. V Milan pojdejo tudi skoro vsi drugi ministri in on. Acerbo.

Velika terasa na trgu Colonna je bila okinčana z lorvorjem, rožami in z bajno električno razsvetljavo. Pri častni mizi so sedeli sen. Barzilai, predsednik senata Tittoni, predsednik zbornice De Nicola, urednik Dayli Mayla Welfreyes, Orlando, Mussolini in on. Acerbo. Z drugimi povabljenici je bilo vsega skupaj nad 100 oseb. V začetku kosila je godba zasvirla angleško himno, potem italijansko in fašistovsko, katere so vsi poslušali stojč. Pri šampanju je govoril sen. Barzilai in potem v angleškem jeziku sen. Tittoni. Na koncu je pozdravil italijanske častnike v imenu angleškega tiska Welfreyes, ki se je prejelvaltu Rima zahvalil za prišrčni sprejem. Izjavil je, da sta bila angleški kralj in kraljica globoko gnujana radi slavnosti, ki sta jih bila deležna ob prihodu v italijansko prestolico ter zaključil, da so vezi prijateljstva med Italijo in Jugoslavijo nerazrušljive.

Od tedaj nisem Governatorija več videla in sem mirno živela z drugim možem, dokler mi ni 30. septembra 1917. umrl. Po njegovi smrti sem ostala sama in popolnoma zapuščen. Na vprašanje, kaj misli sedaj storiti, je odgovorila ga. Chelotti: "Nič, prav nič. Ta novi pripetljaj me je zelo razburil, toda ostajam neomajna v svojem sklepu: O Governatoriju nočem ničesar več vedeti."

Rusija
Skof Anton: kamenjan od ljudstva.
PARIZ, 12. New York Herald poroča, da je množica kamenjala predsednika ruskega cerkvenega zbora škola Antonija pred cerkvijo sv. odrešenika v Moskvi.

Več kot jasno pa je, da tega stanja blok ne bo trpel stalno. Če radikali v doglednem času ne storijo konkretnih pozitivnih korakov v smeri sporazuma, potem bo revizionistični blok nastopil tudi dejansko proti vladi ter jo seveda strmoglavil, kajti sedanja vlada razpolaga komaj s 120 sigurnimi glasovi (107 radikalov in 14 dže-mijetovcev), dočim bi štela potem opozicija približno istotoliko glasov in bi bilo treba poslati Radiću v Belgrad komaj dobrega pol ducaata poslancev, da vlado onemogoči.

Angleški časnikarji na banketu ital. časnikar-ske zveze.
RIM, 12. Sinoči je priredila ital. časnikar-ska zveza banket na čast angleškim časnikarjem.

Okrožnica generala De Bono proti dvoboju
RIM, 12. General De Bono je poslal vsem prefektom ukaz, da uveljavijo brez nobene ozira sankcije, ki jih predvideva kazenski zakonik proti dvoboju.

Jugoslavija
Pred plenarnim zasedanjem Narodne skupščine
BELGRAD, 11. Nocoj se je vršila seja ministrskega sveta, na kateri je minister Trifković poročal o sklepih verifikacijskega odbora. Zatrjuje se, da je ministrski svet z ozirom na silno postritev položaja vsled večeršnjih dogodkov, razpravljati tudi o tem, da se sklepi verifikacijskega odbora reasumirajo. Večina verifikacijskega odbora je odbila vse proteste proti nemškim, turškim, SLS in radičevskim mandatom razveljavila pa tri demokratske mandate, katerih nositelji so splošno spoštovani in narodno velezašlužni možje.

Avstrija
Odobritev italijansko avstrijske trgovinske pogodbe.
DUNAJ, 12. Parlamentarna komisija za trgovino je proti socialističnim glasovom odobrila italijansko-avstrijsko trgovinsko pogodbo.

Kaj bodo torej storili radikali? Ali bodo skušali doseči sporazum in privoliti v revizijske ustave v avtonomisti. smislu ali ne? Na to velevažno vprašanje pač ne more odgovoriti danes še prav nobeden. Vsekakor je velik korak naprej že to, da niso šli radikali več v koalicijo z demokrati, vendar nima revizionistični blok za enkrat še prav nobenega povoda za kake zma-goslavne himne, kajti situacija v radikalnih

vstah je še docela nerazjasnjena. Tam se bjeeta danes med seboj dve struji, prva pod vodstvom veleuglednega Ljube Jovanovića...

Angleski časopisi imajo polno veleškavskih člankov za Italijo, italijanskega kralja, posebno pa za sedanjega načelnika vlade in za fašizem, ki je tako korenito ugonobil boljševizem...

Seveda je treba sprejeti vse to «cum grano salis». Mnogo tega je več ali manj izraz člankarske vlnudnosti, vendar pa je osnovni ton toliko angleškega kakor tudi italijanskega tiska politično-tedenciozen.

Kljub temu nečemo pripisovati sedanjemu obisku angleškega kralja prevelike važnosti. Eno pa je gotovo; to namreč, da išče Anglija zaveznikov proti samostojni politiki Francije...

Posebno z ozirom na sedanji razvoj porurskega vprašanja je stališče Anglije zelo delikatno. Francija in Belgija sta sestavili negativen odgovor na najnovejšo nemško poslanico...

Nemčija je poslala svojo poslanico z novimi predlogi glede ruhrske zasežbe in reparacij vsem zaveznikim državam, hoteli izzvati s tem novo konferenco vseh zaveznikov...

Anglija in Francija, zato ni čudno, ako se nahaja Anglija v položaju, da hodi snubiti zaveznike za svojo politiko. Italija si je vsled zmagovite vojne in po svojih spretnih diplomatih znala pridobiti ugled velesile...

Poleg spora s Francijo pa je Angleska zelo zaposlena z Rusijo. Vse se zdi, da pridobiva ekstremistična struja komunistov v Moskvi vsak dan več veljave. Sploh se v zadnjih časih opaža vpliv te struje...

Torej vse kaže, da je že skoraj stoletno nasprotje med Anglijo in Rusijo zopet z novo silo prišlo do izraza. Anglija očita Rusiji med drugim protiangelsko propagando v Indiji in v Malaj Aziji...

V svoji ofenzivni protiruski politiki potrebuje Anglija zanesljivih in zvestih zaveznikov. In katera druga država bi bila bolj pripravljena za protirusko politiko kot današnja oficijelna Italija...

«Veseli me, da sem Vas posetil v tem zgodovinskem mestu in da morem med temi zidovi izraziti v imenu vseh narodov angleškega imperija čustva prijateljstva in spoštovanja, ki ga uživa italijanski narod v vseh delih mojega kraljevstva...

Angleski državniki zasledujejo s paznim očesom politična gibanja ljudstev in politične smernice državnikov v vseh državah. Od nekdanj so veljali za velike mojstre v izražanju čustvenih razpoloženj in političnih zapletljivajev...

sita rešiti vsaj del entente v Evropi, da ne pademo zopet v kaos, iz katerega bi se težko več izvlekli.

evropski politiki. In danes se v Londonu zopet «kuha» visoka politika. Kraljevi obisk Italiji je le ena sama poteza kompliciranega političnega organizma najmočnejšega naroda na svetu.

Judenburške žrtve

Zgodilo se je, kakor je bilo pisano v zakonih človeškega razvoja. Kot mal, neznan, toda živ in v svojem odporu proti tujemu nasilju utrjen narod smo živetarili skozi dolga stoletja...

Da nismo bili za ta veliki historični moment pripravljivi tako, kakor bi bilo pričakovati in kakor je bilo to pri nekaterih drugih slovanskih narodih, so pač krivi različni faktorji. Toda tudi v naši sicer skromni, pa vendar samonikli zgodovini nacionalnega pokreta imamo z zlatimi črkami popisane strani...

Vojna je bila izsesala stari Avstriji mladane že vse moči. Kakor ranjena zver se je zvijal mehanizem monarhije v zadnjih utripih, zbiral je svoje omagujoče sile in skušal na vse močnejše načine preprečiti katastrofo...

«Oseba vest. 40. letnico svoje poroke slavi danes obče spoštovani okoliščinski narodnjak, g. Svetko Martelan v Barkovljah. Kremenitemo možu in njegovi verni, tih družici izražamo naše najiskrenejše čestitke in kličemo: Na mnogaj!»

«Oseba vest. Pri delegaciji ministrstva financ v Ljubljani sta bila imenovana za računsko ravnateljice nadsvetnikinja Janko Kukar in Franjo Tausas. — Naslov in značaj rač. ravnateljice sta dobila nadsvetnikinja Anton Vinšek in Milan Paternoster. Za rač. nadsvetnika je imenovan Drago Podreka. Vsi imenovani gospodje, izveniši g. Tausas, so dolgo let uradovali tu v Trstu in mnogi prijatelji in tovariši se jih še danes spominjajo...

«Zdravniki, zdravi najprej sebe! Italijanski listi se hudejajo na nas, če rabimo za kak kraj na italijanskem ozemlju naše države — n. pr. Videm — slovensko označbo. Kako pa postopajo oni sami? Rakek je — oprostite, če se motimo — menda obmejno postaja Jugoslavije. In tudi 99 odstotkov naših domačih Italijanov rabijo za to kraj smešno skovanko «Recchio»...

«Pobalkani!» se! Te dni se je vrnil iz Belgrada neki tržaški Italijan. Pripevedoval nam je, da je tam precejšnja italijanska kolonija. Kar zastrmel pa da je — pravi — ko je videl, kako se njegovi soplemenjaki tam svobodno gibljejo, kako da govorično javno svoj jezik in prepevajo svoje pesmi, ne da bi jim kdo rekel le žal - besedo radej tega! Kar ni mogel prehaliti tolerance v Belgradu v tem pogledu. A pri nas? Niti domači naš človek, deželan in državljan, ni varen, da mu ne pride v delež kako žaljenje, ali pa še kaj hujskega, če je tako drzen, da na javnem kraju preglasno govori v svojem jeziku, ali čita kak slovenski list...

svučeno priveditvijo na strelišču. Proti večeru sem se vračal s tovariši od te slavnosti. Med potjo smo srečavali skupine naših fantov od pohodnega bataljona, ki so bili okrašeni z narodnimi trobojnicami... Viskrali so in prepevali narodne pesmi, toda videti je bilo, da se silijo, da jim petje ne gre od srca in takoj se mi je zazdelo, da se nekaj pripravlja. Okrog 11. ponoči me je nenadoma prebudila žena, češ da se čujejo zunaj strelji. V začetku sem mislil, da se vrše kje v okolici nočne vaje, toda kmalu sem se prepričal, da temu ni tako. Pri pogledu skozi okno sem opazil, da vlada v mestu izredna razburjenost. Uspognjene postave so begale semintja, čuli so se kriki in stoki, čuli so se padali v vedno večjem številu. Ko sem odprl okno, sem opazil nekega vojaka, ki se je vzpenjal na brzojavni stolp, da prereže brzojavne žice. Jasno je bilo, da se v mestu vrše nenavadni dogodki. Hitro sem se oblekel in hitel na prosto. Zunaj je bila viharna noč. Nemir se je polastil prirode in spretega mesta. Strelji so padali od vseh strani. Napolnil sem se v vojašnico, da zvem, kaj pomeni ta nepričakovana nočna borba. Kmalu so mi povedali, da se je uprl 41. pohodni bataljon, ki je bil nastanjen v barakah in vod strojniki, ki je imel svoj sedež v mestu. Ostalo vojaštvo dopolnilnih čet je bilo nevtralno. Geslo upornikov je bilo: dol z vojno, dovolj je prelivanja krvi za tuje interese, mi smo Slovenci in kdor ne odloži orožje, je proti nam. Ker med uporniki ni bilo neposredne zveze in so se bali, da bi ne nastopile proti njim ostale nevtralne čete, je pohodni bataljon poslal ki strojnemu oddelku svoje odposlance, da bi sporazumno preprečili napad od katerekoli strani. Takoj nato so bile alarmirane vse dopolnilne stotnije, ki so pod poveljstvom nemških in madžarskih častnikov odkorakale iz vojašnice v mesto. Brata so hoteli poslati proti bratu, da ga z orožjem prisili nositi še nadalje breme robstva. Toda ta načrt se ni posrečil. Dopolnilne stotnije niso hotele streljati in ko so se srečale z uporniki, so odrekle častnikom pokorščino in se vrnile v vojašnico. V splošni zmešnjavi pa so strojniki začele streljati po pohodnem bataljonu, misleč, da je to četa, ki jih hoče napasti. Na mestu slučajnega spopada je obležalo takoj okrog 17 mrtvih in mnogo ranjenih.

Okrog 2. ponoči sem prišel v vojašnico. Takoj za menoj je prikorakala stotnja upornikov, ki jo je vodil Hafner. Uporniki so zahtevali, naj vsi vojniki in častniki, izvemšji slovenske, položijo orožje. Nemški

in madžarski častniki so se nemudoma poskrili in pozneje preoblečeni zbežali z majorjem Möbiusom na čelu v 18 km oddaljen Eppenstein. Uporniki pa so zasedli vojašnico in postavili svojo stražo. Še predno je pobegnil, je poslal major Möbius na postajo St. Georgen svojega zaupnika, ki je brzojavil na Dunaj: Garnizija Judenburg se je uprla, potrebna je nujna pomoč.

Posljite topništvo. Vojaštvo je bilo najbolj sovražno napram majorju Möbiusu in nadporočniku Sevniku, nasprotno pa je bil poveljnik bataljona podpolkovnik Metnitz splošno priljubljen. Civilno prebivalstvo, zlasti delavstvo, je večina simpatiziralo z uporniki, kajti vojne so se bili že vsi naveličali. Ob 4. jutraj je za razburjenost po mestu nekoliko polegla. Med tem časom so obvestili garnizijo v Neumarktu, kjer se je nahajal 20. lovski bataljon. Takoj je bila poslana stotnja slovenskih lovcev, da zatre upor. Slovenski fantje pa bi bil pridružil upornikom, da ni preprečil tega drugega dogodka, ki je odločil nadaljnji razvoj judenburgske tragedije. V bližini mesta je nenadoma zapel bojni rog. Prikorakal je madžarski udarni bataljon št. 3 pod poveljstvom stotnika Lukešiča, po narodnosti Slovaka, toda vnetega madžarofila in stotnja gorskih strelcev iz Celovca. To je bil odgovor na brzojavko z Dunaja. Madžarsko in nemško vojaštvo je najprej izbralo pohodni bataljon, nato je Lukešič zasedel vojašnico in proglasil nad mestom obredno stanje. Na vse strani so odšle patrulje, da polove raztresene upornike, ki so bili zaliž brez pravega vodstva, sicer bi bil upor utegnil roditi za Avstrijo že tedaj dalekosežne posledice. Se istega dne so polovili okrog 800 upornikov. Cetovdžijo Smuka in nekaj drugih fantov so dobili Madžari v neki gostilni, kjer so bili po stari navadi zidane volje. Zvezali so jih in vlekli po mestu tako, da so bili vsi krvavi in da se je celo nemško prebivalstvo zgražalo nad tem nečloveškim postopanjem. Tudi Možina in Roglja, ki sta bila med kolovodji, so kmalu pripeljali zvezana v vojašnico. Upor, ki je trajal od 11. ponoči v nedeljo do 8. jutraj v torek, je bil končan in začelo se je drugo dejanje.

V torek, 14. maja jutraj je prispelo iz Gradca izjemno vojno sodišče. Začela se je stroga preiskava. Med preiskovalnimi sodniki se je posebno odlikoval renegat, ki je mnogo pripomogel, da je sodba bila krvava. Kot kolovodje so bili obtoženi Hafner, Možina, Davtović, Stefanič, Rogelj, Smuk, Kadunc in Fajdiga.

(Po «Slov. Narodu».)

DNEVNE VESTI

«Oseba vest. 40. letnico svoje poroke slavi danes obče spoštovani okoliščinski narodnjak, g. Svetko Martelan v Barkovljah. Kremenitemo možu in njegovi verni, tih družici izražamo naše najiskrenejše čestitke in kličemo: Na mnogaj!»

«Oseba vest. Pri delegaciji ministrstva financ v Ljubljani sta bila imenovana za računsko ravnateljice nadsvetnikinja Janko Kukar in Franjo Tausas. — Naslov in značaj rač. ravnateljice sta dobila nadsvetnikinja Anton Vinšek in Milan Paternoster. Za rač. nadsvetnika je imenovan Drago Podreka. Vsi imenovani gospodje, izveniši g. Tausas, so dolgo let uradovali tu v Trstu in mnogi prijatelji in tovariši se jih še danes spominjajo...

«Zdravniki, zdravi najprej sebe! Italijanski listi se hudejajo na nas, če rabimo za kak kraj na italijanskem ozemlju naše države — n. pr. Videm — slovensko označbo. Kako pa postopajo oni sami? Rakek je — oprostite, če se motimo — menda obmejno postaja Jugoslavije. In tudi 99 odstotkov naših domačih Italijanov rabijo za to kraj smešno skovanko «Recchio»...

«Pobalkani!» se! Te dni se je vrnil iz Belgrada neki tržaški Italijan. Pripevedoval nam je, da je tam precejšnja italijanska kolonija. Kar zastrmel pa da je — pravi — ko je videl, kako se njegovi soplemenjaki tam svobodno gibljejo, kako da govorično javno svoj jezik in prepevajo svoje pesmi, ne da bi jim kdo rekel le žal - besedo radej tega! Kar ni mogel prehaliti tolerance v Belgradu v tem pogledu. A pri nas? Niti domači naš človek, deželan in državljan, ni varen, da mu ne pride v delež kako žaljenje, ali pa še kaj hujskega, če je tako drzen, da na javnem kraju preglasno govori v svojem jeziku, ali čita kak slovenski list...

«Oseba vest. 40. letnico svoje poroke slavi danes obče spoštovani okoliščinski narodnjak, g. Svetko Martelan v Barkovljah. Kremenitemo možu in njegovi verni, tih družici izražamo naše najiskrenejše čestitke in kličemo: Na mnogaj!»

«Oseba vest. Pri delegaciji ministrstva financ v Ljubljani sta bila imenovana za računsko ravnateljice nadsvetnikinja Janko Kukar in Franjo Tausas. — Naslov in značaj rač. ravnateljice sta dobila nadsvetnikinja Anton Vinšek in Milan Paternoster. Za rač. nadsvetnika je imenovan Drago Podreka. Vsi imenovani gospodje, izveniši g. Tausas, so dolgo let uradovali tu v Trstu in mnogi prijatelji in tovariši se jih še danes spominjajo...

«Zdravniki, zdravi najprej sebe! Italijanski listi se hudejajo na nas, če rabimo za kak kraj na italijanskem ozemlju naše države — n. pr. Videm — slovensko označbo. Kako pa postopajo oni sami? Rakek je — oprostite, če se motimo — menda obmejno postaja Jugoslavije. In tudi 99 odstotkov naših domačih Italijanov rabijo za to kraj smešno skovanko «Recchio»...

«Pobalkani!» se! Te dni se je vrnil iz Belgrada neki tržaški Italijan. Pripevedoval nam je, da je tam precejšnja italijanska kolonija. Kar zastrmel pa da je — pravi — ko je videl, kako se njegovi soplemenjaki tam svobodno gibljejo, kako da govorično javno svoj jezik in prepevajo svoje pesmi, ne da bi jim kdo rekel le žal - besedo radej tega! Kar ni mogel prehaliti tolerance v Belgradu v tem pogledu. A pri nas? Niti domači naš človek, deželan in državljan, ni varen, da mu ne pride v delež kako žaljenje, ali pa še kaj hujskega, če je tako drzen, da na javnem kraju preglasno govori v svojem jeziku, ali čita kak slovenski list...

«Zdravniki, zdravi najprej sebe! Italijanski listi se hudejajo na nas, če rabimo za kak kraj na italijanskem ozemlju naše države — n. pr. Videm — slovensko označbo. Kako pa postopajo oni sami? Rakek je — oprostite, če se motimo — menda obmejno postaja Jugoslavije. In tudi 99 odstotkov naših domačih Italijanov rabijo za to kraj smešno skovanko «Recchio»...

* Podčrtal pisec članka.

